

CIRKUSZI AKROBATIKA

Alaputatási és szakmódszertani periodika

Forrásközlemények III.

--- Az életmentő Mozivarieté 1949-1963 >>>

Racsmány Lajos: Az életmentő Mozivarieté 1949-1963*

Magyarországon az artisták helyzete még a felszabadulás után közvetlenül is elég nehéz volt. Munkahely nem volt, ezért harcot indítottunk a Szakszervezetten belül a Mozivarieté megalapításáért. Mivel ez nem igényelt semmiféle anyagi beruházást, az artisták nagy örömeire 1949 április hónapban megindult Magyarországon először a Mozivarieté, amiért már a felszabadulás előtt is harcoltunk, de eredménytelenül.

Az Artista Egyesület ugyanis a Mozivariétéhez való jogunkat havi 1200 pengőért eladta a Filmkölcsonzó Vállalatnak, így az Egyesületnek lett pénze, az artistáknak viszont továbbra sem lett munkahelyük.

A Mozivarieté a Hivatásos Zenészek és Artisták Szakszervezete kezelésében indult, 4 peremkerületi moziban, jegyenként 30 filléres pótdíj mellett. Az artisták napi 30 fillér fixet kaptak a Szakszervezettől, így az SZTK is járt. Ez némileg enyhítette az artisták helyzetét, de mivel a 30 filléres jegyenkénti pótdíj kevés volt, a Szakszervezet több ezer forintot ráfizetett és kénytelen volt 3 hónap után a Mozivariétét megszüntetni. Így aztán maradt a munkahely-hiány, mivel abban az időben még nem lehetett külföldre utazni.

Újabb harcot kezdtünk a Mozivariétéért. Az én vezetésem mellett alakult Bizottság eljárta a pártnál, a Minisztertanácsnál, a Minisztériumban és a SZOT-nál a Mozivarieté érdekében.

Sok vita után sikerült felsőbb hatóságainkat meggyőzni helyzetünk súlyosságáról, újból engedélyezték a Mozivariétét, de gazda és anyagiak nélkül, osztalékos alapon, SZTK nélkül, ami ellenkezett a munkatörvény szabályaival.

Így indult el másodszor is a Mozivarieté 1949 szeptember 1-től az én vezetésem és egy választott bizottság vezetésével. A Szakszervezettől a helyiséget kaptuk és az ellenőrzést is ők gyakorolták. Sajnos az osztalék nagyon kevés volt, napi 15-30 forint között mozgott. Mivel nagyon sok artista volt szerződés nélkül, kénytelenek voltunk 10-12 személyt beosztani egy moziba és még így is gyakran előfordult, hogy egy artistára csak minden második héten került sor.

A vidéki mozikat a Vidéki Népszórakoztató Vállalat látta el műsorral és az artistáknak napi előadások számától függetlenül 50 forintot fizetett naponta. Magánalapon (még Pajor Ferenc idejében) a Filmkölcsonzó is, foglalkozott kisebb mértékben a Mozivariétével. Jobb volt az összeköttetése, mint nekünk, ő premiermozikat kapott és csak egy vagy két számot szerződttetett és elég jól keresett vele. 1953 végén jött a várvárt státusz, megalakult a Cirkuszvállalat és így ismét megszűnt a Mozivarieté.

Sajnos, az öröm nem soká tartott, mert a vállalat anyagilag nem bírta el az artisták státuszban tartását, és 1954 szeptember hónapban egy nagy racionalizálás folytán ismét sok artista vált állástalanná.

1955-ben újabb Mozivarieté-harc következett, és a Szakszervezet ismét engem bízott meg a Mozivarieté kiharcolásával. A Bizottságban rajtam kívül még id. Török Gyula és Szögi János vett részt. Ez a harc nagy sikerrel járt.

Megkaptuk az ország egész területét, a premier és utánjátzó mozikat is, ezenkívül a jegyenkénti pótdíj is 30 fillérről 50 fillérré emelkedett. A Mozivariétében dolgozó artisták anyagi helyzete javult, mindenki állandó beosztást kapott és a havi átlagkereset elérte a 2000-2500 forint átlagot.

Nagyon nagy segítség volt az is, hogy a Minisztérium és a SZOT úgy döntött, hogy a Mozivariétét a Vállalat felügyelete alá helyezte és kötelezte a vállalatot, hogy az artistákat bejelentse az SZTK-ba.

Bár a Mozivarieté ismét osztalékos alapon működött, az artistáknak mégis volt SZTK-juk és munkaviszonyuk.

A vidéki és a budapesti nagy mozik beállításával, valamint a vállalatától kapott két kis cirkusz bérbeadásával cirkuszonként 250 ezer forintot fizettünk évi bérként, de még így is nagy haszonnal dolgoztunk. Saját rezsiz, saját műsoros üzletünk volt, az én rendezésemben.

A Mozivarieté ekkor 150-200 személyt foglalkoztatott állandóan, amellel a vállalatnak is adtunk artistákat, valamint külföldre is.

A nyugodt munkaviszony és a jó kereset meghozta a Mozivariétében dolgozó artisták alkotó kedvét, az akkor dolgozó artisták ma egy-két kivétellel vagy a vállalatnál, vagy külföldön vannak szerződésben. A ma élő magyar artisták közül egy pár kivételével mindenki dolgozott a

mozivarietében – még Rodolfo is.

A Mozivarieté a vállalathoz tartozott, mint külön önelszámoló részleg, minden anyagi támogatás nélkül. Bevételeit és kiadását a mozikban eladott jegyek pótdíja fedezte. A Mozivarieté munkaközösség-szerűen dolgozott, osztalékos alapon, munkateljesítmény szerint.

A Mozivarieté irányítását négy független ember és egy választott bizottság látta el (1 igazgató, 1 szervező, 1 pénztáros, 1 általános adminisztrátor). Az igazgatót a vállalat nevezte ki.

Igazgatók voltak 1955-1957 októberéig: Auszländer Erzsébet, id. Török Gyula és Fekete Lajos

1957 novembertől ismét én lettem az igazgató 1963 októberéig, a megszűnésig.

A Mozivarieté közel 15 évi váltakozó sikerű működés után 1963 október 31-ével miniszteri rendelet alapján a vállalat és a Szakszervezet egyetértésével megszűnt, részben mert idejét múlta, részben a nívó sem volt már ekkor megfelelő.

Racsmányi Lajos

A PORONDON... a magyar artistaművészet 25 éve A Magyar Cirkusz és Varieté Igazgatósága, Párt és Szakszervezete kiadványa (1969. novemberében meghirdetett pályázatára érkezett pályaművekből) 44-46. o.

megjelenik minden negyedévben